

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1440

Vragen het lid **Westerveld** (GroenLinks-PvdA) aan de Minister voor Primair en Voortgezet Onderwijs over *inclusief onderwijs* (ingezonden 8 maart 2024).

Antwoord van Minister **Paul** (Primair en Voortgezet Onderwijs) (ontvangen 8 april 2024).

Vraag 1

Hoe wordt in het toezicht van de Inspectie van het Onderwijs (hierna: inspectie) expliciet rekening gehouden met scholen die inclusief onderwijs verzorgen? Waaruit blijkt dat in de praktijk?

Antwoord 1

Het toezicht op de kwaliteit van de scholen en besturen krijgt invulling aan de hand van het onderzoekskader. De wettelijke eisen zijn leidend voor het onderzoekskader wanneer het gaat over beoordeling van de onderwijskwaliteit als voldoende, onvoldoende en zeer zwak en deze eisen zijn voor alle scholen hetzelfde. Bepalingen in wetten die nu al bijdragen aan het geven van inclusief onderwijs, worden daarom nu al meegenomen in het toezicht. De inspectie bekijkt in het onderzoekskader bij de standaard «zicht op ontwikkeling en begeleiding» bij het (voortgezet) speciaal onderwijs ((v)so) en speciaal basisonderwijs (sbo) bijvoorbeeld of het onderwijs erop gericht is dat leerlingen indien mogelijk kunnen doorstromen naar (meer) regulier onderwijs. Daarnaast heeft de inspectie de afgelopen jaren verschillende themaonderzoeken verricht die bijdragen aan de route naar inclusief onderwijs. Zo onderzocht de inspectie onder andere de schoolloopbanen van leerlingen met en zonder extra ondersteuningsbehoeften¹, of het beleid van samenwerkingsverbanden samenhang vertoont met uitkomsten op leerlingniveau² en bracht de inspectie in beeld hoeveel tijd leraren besteden aan leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften en hoe zij dit ervaren³.

¹ <https://www.onderwijsinspectie.nl/onderwijssectoren/toezicht-op-samenwerkingsverbanden-passend-onderwijs/documenten/publicaties/2022/04/22/schoolloopbanen-van-leerlingen-met-extra-ondersteuningsbehoeften>

² <https://www.onderwijsinspectie.nl/onderwijssectoren/toezicht-op-samenwerkingsverbanden-passend-onderwijs/documenten/rapporten/2023/02/01/verschillen-tussen-samenwerkingsverbanden>

³ <https://www.onderwijsinspectie.nl/onderwijssectoren/toezicht-op-samenwerkingsverbanden-passend-onderwijs/documenten/rapporten/2023/02/01/tijd-voor-ondersteuning>.

Vraag 2

Zijn er, gezien de ambitie om toe te werken naar inclusief onderwijs, ook plannen om de inspectiekaders aan te passen zodat ze beter aansluiten bij scholen die nu al op de goede weg zitten?

Antwoord 2

De onderzoekskaders van de inspectie sluiten aan bij de eisen die in wetten aan scholen en besturen worden gesteld. De komende jaren zal verder worden nagedacht over wat inclusief onderwijs betekent voor de wetgeving. Daarbij zal ook worden meegenomen wat de gevolgen hiervan zijn voor het toezicht en de onderzoekskaders.

Vraag 3

Zou het kunnen dat de nieuwe onderzoeksstandaard basisvaardigheden (OP0) die vanaf schooljaar 2024/2025 een kernstandaard wordt, ten koste gaat van het maatwerk dat de inspectie nu nog kan leveren op basisscholen? Kunnen basisscholen door het verlies van dit maatwerk sneller het predicaat «zwak» krijgen? Zo ja, hoe kunt u garanderen dat dit niet ten koste gaat van de ambitie naar inclusief onderwijs?

Antwoord 3

Met de standaard *Basisvaardigheden* zijn geen nieuwe eisen aan het onderwijs gesteld. In de standaard zijn eisen opgenomen waaraan het onderwijs al moest voldoen. De standaard brengt meer focus aan in het toezicht, maar vraagt dus niets nieuws van scholen. De inhoud van de standaard gaat uit van het doelbewust (doelgericht en samenhangend) en op maat inrichten van een curriculum op de basisvaardigheden. Van belang daarbij is dat het curriculum afgestemd wordt op de leerlingenpopulatie van de school.

Vraag 4

Hoe wordt er op basis van deze nieuwe kernstandaard, rekening gehouden met kleine scholen? Hanteert de inspectie hier speciale kaders voor?

Antwoord 4

Zoals hiervoor aangegeven volgen de onderzoekskaders van de inspectie de wettelijke eisen. Er zijn geen afwijkende kwaliteitseisen voor kleine scholen. Bovendien vind ik het voor alle leerlingen, op wat voor school ze ook zitten, van belang dat ze goed onderwijs in de basisvaardigheden krijgen.

Vraag 5

Bestaat er een groter risico voor kleine scholen om voor een enkele leerling die de doorstroomtoets niet kan maken het predicaat zwak te krijgen? Klopt het dat er bij het samenstellen van de schoolweging geen rekening gehouden wordt met passend onderwijs?

Antwoord 5

Het al dan niet meedoen aan de doorstroomtoets heeft geen rechtstreeks verband met een oordeel «onvoldoende» op schoolniveau. Alle scholen moeten kunnen onderbouwen waarom een leerling de doorstroomtoets niet maakt. Hiervoor gelden ontheffingsgronden waarin is vastgelegd dat een leerling kan worden vrijgesteld indien die volgens zijn ontwikkelingsperspectief uitstroomt naar het voortgezet speciaal onderwijs binnen de uitstroomprofielen arbeidsmarkt of dagbesteding, een IQ heeft dat lager is dan 75, of minder dan 4 jaar in Nederland woont en het Nederlands nog onvoldoende beheerst.

Als een leerling onterecht niet meedoet, kan dit consequenties hebben voor het oordeel op de standaard *OP6 Afsluiting* en mogelijk voor de standaard *OR1 Resultaten*. Als de inspectie ziet dat er leerlingen niet meegegaan hebben met de doorstroomtoets terwijl zij niet voldoen aan de ontheffingsgronden, dan vraagt de inspectie de school naar onderbouwing en of het bestuur hiermee heeft ingestemd. Als deze onderbouwing tekortschiet, kan de inspectie de standaard *OP6 Afsluiting* als onvoldoende beoordelen of hier een

herstelopdracht voor geven. Ook kan het in uitzonderlijke situaties betekenen dat de inspectie om deze reden de resultaten niet beoordeelt.⁴ De schoolweging is gebaseerd op externe factoren, waaronder het opleidingsniveau van de ouders. Passend onderwijs gaat juist over wat er binnen de school aan ondersteuning wordt geboden. Dit wordt dus niet meegenomen in de schoolweging.

Vraag 6

Zo ja, vindt u dit in lijn met de ambitie en werkagenda van het demissionaire kabinet voor een route naar inclusief onderwijs in 2035?

Antwoord 6

Zie het antwoord op vraag 5. Als onderdeel van de route naar inclusief onderwijs 2035 bekijken we welke aanpassingen in wet- en regelgeving nodig zijn om tot inclusief onderwijs te komen. In dat kader zal ook worden gezien wat dat betekent voor het toezicht.

Vraag 7

Wat vindt u ervan als dit een reden zou zijn dat scholen (noodgedwongen) leerlingen vrijstellen van de doorstroomtoets? Herkent u ook signalen dat scholen leerlingen niet terugplaatsen vanuit het speciaal basisonderwijs om op die manier hogere scores te behouden? Zo ja, wat is hierop uw reactie?

Antwoord 7

Dit vind ik ongewenst omdat daarmee deze leerlingen tekort wordt gedaan. Zij verdienen het om ook deel te nemen aan de doorstroomtoets en hebben naast het schooladvies recht op het wettelijke verplichte tweede onafhankelijk gegeven voor doorstroom naar het voortgezet onderwijs waar de doorstroomtoets in voorziet: het toetsadvies.

Signalen dat terugplaatsing vanuit het speciaal basisonderwijs naar het basisonderwijs belemmerd wordt vanwege het risico op te lage scores op de doorstroomtoets, herken ik wel. Dit is niet nodig. De inspectie geeft dat ook bij scholen aan als zij deze signalen tegenkomt. Tijdens het onderzoek op de school krijgt de school de gelegenheid zich over de behaalde leerresultaten te verantwoorden. Als de school dan aantoont dat ook de leerlingen met bijzondere individuele kenmerken zich naar hun kunnen hebben ontwikkeld, dan neemt de inspectie dit mee in haar oordeel en kan een school een voldoende scoren op onderwijsresultaten.

Vraag 8

Zijn er meer zaken die in toezicht, handhaving en bekostiging aangepast moeten worden om te voorkomen dat scholen die nu al streven naar inclusief onderwijs juist geremd of zelfs afgestraft worden? Zo ja, wordt dat onderzocht met scholen zelf en verwacht u nieuwe wet- en regelgeving?

Antwoord 8

Als onderdeel van de route naar inclusief onderwijs 2035 bekijken de Ministeries van OCW en VWS welke aanpassingen in het onderwijssysteem en het zorgsysteem nodig zijn om tot inclusief onderwijs te komen. Onderdeel hiervan is ook het bezien hoe de wet- en regelgeving, het toezicht en de bekostiging aangepast moeten worden. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met het onderwijsveld, het zorgveld en ouders en jongeren uit het regulier en gespecialiseerd onderwijs. Ook beide inspecties (IvhO en IGJ) worden hierbij betrokken.

Vraag 9

Kunt u deze vragen beantwoorden voor het commissiedebat van 29 mei 2024 over passend onderwijs?

Antwoord 9

Ja.

⁴ Op de website van de inspectie is meer informatie te vinden over het onderwijsresultatenmodel: <https://www.onderwijsinspectie.nl/onderwerpen/onderwijsresultaten-primair-onderwijs/naar-een-nieuw-onderwijsresultatenmodel>.